

GRONINGER Brieven

Amice frater,

Het moet voor wie de historie van Europa kent al verbazingwekkend zijn, dat zich noemende Calvinisten, gereformeerden, zich veralingeren aan de reeds oude utopie van 'n vereenigd Europa. Hoeveel van die utopische plannen zijn er niet reeds geweest? Van roomschen en humanisten en revolutionairen? Valsche profeten, die niet begrepen, wat dit kleine Europa werkelijk is en hoe het kon worden genoemd de beheerscher van de wereld. Valsche profeten, die ook niet wisten, wat in den mensch is.

Thans dringen de leidende mannen in Amerika op zulke eenheid aan, maar de Amerikaan heeft geen goed begrip meer van Europa's historie van geweldige worsteling en geestelijke kracht.

Ik denk nu maar aan de veertien punten van Wilson. Hij dacht in eenen al de problemen hier in Europa op te lossen. Hij liet er, als geleerd historicus, geen enkele liggen. Maar de uitkomst was, dat de oude problemen nog erger werden, en dat er enkele nieuwe bijkwamen. Van nog kwader kwaliteit.

Dat nu de zonen der reformatie zich aan deze utopie vergapen is al heel erg. Maar veel erger zijn de argumenten, die zij ter harer verwerkelijking aanvoeren.

Waar gaat het hier om? Men roept tegen het communisme, dat de vrijheid doodt. En dat is ongetwijfeld juist.

Maar men gelooft nu aan een vrijheid, gebouwd op de z.g.n. democratie. Die zuiver humanistisch is. Het geloof in de rechten van den goeden mensch.

Wie hier het rechte licht wil ontvangen moet allereerst de vraag stellen: wat is toch de vrijheid?

De leus der Fransche revolutie was ook: vrijheid, en dan nog gelijkheid en broederschap. Men roept thans de antirevolutionaire jongeren op tot studie. Welnu, laten zij, die aan het groote werk „Ongeloof en Revolutie" van Groen niet toekomen, maar eens de brochure van dezen Evangeliebelijder lezen over die revolutionaire leuze.

Vrijheid is, dus zegt onze belijdenis, vrijheid onder de volken, dat een ieder God dienen kan naar Zijn Woord. In heel zijn leven. Weten wij niet, dat deze vrijheid van den christen in deze wereld slechts spaarzaamelijk gevonden wordt en dan nog op een heel klein gebied? Ons volk staat dan nog in de eerste linie, hoezeer wij bezig zijn onze vrije kerk en de vrije school en het vrije gezin en het vrije bedrijf door onzen afval en het meegaan met de valsche profetie te verliezen.

Hoe hebben wij deze vrijheid gewonnen?

Is zij ons als vrucht der „democratie" toegevalen? Of is zij in de kern vrucht van de reformatie der kerk?

Wij hebben den steun van Rome ontvangen, dat, hier in de minderheid, aan de eigen vrijheid dacht. Het is nog de vraag of deze steun ons wezenlijk heeft gebaat.

Maar dacht nu iemand, dat Rome een waarborg biedt voor het behoud der vrijheid?

Het erkent de vrijheid van conscientie in beginsel niet.

Dit werd indertijd in de Tweede Kamer door een man als mr Van Schalk toegegeven.

Trouwens, wie weet niet, hoe Rome handelt, als het de macht in een staat in handen heeft? Wij behoeven nu slechts aan Spanje te denken.

Rome kent tenslotte geen grootere vijand dan de ware kerk des Heeren.

Zelfs als het zelve in grooten druk komt, vergeet het dit niet.

Neem nu Frankrijk, waar de Roomsche kerk langen tijd veel te lijden had van radicalen en socialistischen haat; toen mannen als Combes en Viviani de leiding hadden.

Toen zij bezig waren de roomsche kerk te vervolgen, riep hier een vrijzinnig democraat uit: zie naar Frankrijk. Hij vond het fraai.

Wie de verhoudingen in Frankrijk wil kennen, doet goed eens het bekende boek te lezen van Denis de Rougemont: „Journal d'un intellectuel en chômage".

Hij vertelt, hoe in een communistische gemeente de lieden, die nog naar de roomsche kerk zouden willen gaan, dit niet durfden, omdat de autoriteiten in het dorp des Zondags in de kroeg zaten om te zien, wie den moed zou hebben de kerk binnen te stappen, welke daar tegenover stond. De pastoor vertelde, dat men hem wel zei: konden wij maar aan den achterkant stillekens binnensluipen, dan zou het nog gaan.

Maar ook verhaalt De Rougemont van een protestantschen evangelist, die trachtte menschen te krijgen op de door hem aangekondigde samenkomsten. Er kwamen er slechts enkelen, en die waren nog vrij onverschillig. Trouwens, wat die evangelist vertelde, was ook al niet veel zaaks. En hij moest erkennen, dat de verspreiding van den Bijbel, die hij ook beproefde, het sterkst werd tegengewerkt door den pastoor van het dorp.

De Rougemont constateert: men vervolgt het christendom niet meer in Frankrijk. Maar, voegt hij er aan toe: „c'est sans doute un signe de surdité spirituelle totale". Zonder twijfel een teeken van totale geestelijke doofheid.

Die doofheid kunnen wij hier te lande in den kring van hen, die zich nog calvinisten en antirevolutionairen noemen helaas ook allerwege constateeren.

Men volgt blijkbaar gedachtenloos wat van boven af wordt gedecreteerd en onderscheidt de geesten niet meer.

Maar dit thans daargelaten; is nu waarlijk op goeden grond vast te houden, dat roomschen en gereformeerden onder gezag en vrijheid en recht hetzelfde ongeveer verstaan?

Nog anders wordt het, als men verzekert, dat humanisten en socialist en zelfs atheïsten op grond der democratie nu wel niet principieel, maar toch praktisch zoover gevorderd zijn, dat wij met hen over gezag en recht en vrijheid zóó kunnen spreken, dat er een onderlinge overeenkomst valt te constateeren.

En dit als een zeker residu, traditioneel overblijfsel, van het christendom.

Als dit nu nog zoo is, zou het een eeuw geleden ook zoo hebben moeten zijn. Dacht men nu werkelijk, dat de humanist en socialist het recht eener vrije christelijke school van harte zou aanvaarden?

De praktijk leert het wel anders.

Het is natuurlijk wel mogelijk, dat de christelijke school onder den invloed van een persoonlijkheids-paedagogie zoozeer verwaterd, dat geen socialist er meer bang voor is; geen humanist er meer voor vreest, omdat hij ziet, dat het humanisme daar in wezen de zege behaalde. Dat ook inzake de politiek er geen wezenlijk reformatorisch denken en gevoelen meer is. Dan is het zout bij de gereformeerden smakeloos geworden.

Wanneer wij trouwens zien, wat getrouwe kinderen der reformatie ten onzent op velerlei gebied van synodocratische zijde ontmoeten, komen wij tot de bittere ervaring, dat de werkelijke vrijheid ook hier in ons voorheen zoo goede land problematisch is geworden.

Denken wij ons nu eens een vereenigd West Europa in en vragen wij ons af, wie daarin de leiding zullen verkrijgen.

Allicht de niet-christelijke en „christelijke" moderne girondijnen.

Reeds enkele jaren geleden schreef de politieke redacteur van een groot liberaal blad ten onzent, na een reis, die hij door Europa had gemaakt: Europa is niet christelijk meer. En dit oordeel is juist.

West Europa is door de prediking van het Woord des Heeren tot de beheersching der wereld gekomen. Hoezeer het ook werd het tooneel van gedurigen strijd. Verwondert het ons?

Juist waar Christus Zijn kerk plant, komt de satan met zijn vreeselijk woeden. Hier zag men den strijd der antithese.

Nu dit Europa het Woord des Heeren heeft verworpen, want zoo deed het, wordt het ontroond, krimpt het van vrees ineen voor de haters van alle vrijheid, haters, die het zelf heeft gekweekt, haters, die de zonen van het liberalisme en socialisme en humanisme zijn. En strekt het als een arme bedelaar de handen uit naar het Westen, naar Amerika, dat het zelf eens bouwen mocht.

En dit droeve beeld biedt ons ook ons arme vaderland. Eens een groote natie door het wonder van het Woord en anders niet. Thans ontakeld en vrezend niet meer op eigen beenen te kunnen staan. Zelfs redding verwachtend van een eenheid, die ons volk zeer zeker berooven zal van zijn vrijheden, als wij zelf niet meer weten wat zij beteekenen.

Het is uiteraard niet denkbaar, dat een werkelijke eenheid van West-Europa — over samenwerking in handhaving onzer nationale zelfstandigheid spreek ik niet — zich zou beperken tot eenheid van verdediging van mijnen en industrie.

Reeds op de eerste samenkomst van den befaamden raad van Europa kwamen de rechten van den mensch ter sprake en wilde men daaronder niet begrijpen de rechten op den eigendom en de rechten der ouders om over het onderwijs hunner kinderen in vrijheid te beschikken.

Wie op Rome of op het humanisme of socialisme vertrouwt, leunt op 'n staf, die de hand zal doorboren.

Ik las onlangs een verslag van een vergadering eener a.r. kiesvereniging, waarin een universitair gevormd man het compromis in de politiek bepleitte. Hij betreunde, dat de a.r. en c.h. niet samen een staatkundige partij konden vormen. Dat kon dus naar zijn meening zeer wel.

Daarna constateerde hij, dat de sociaal democraten in den loop der jaren zeer veranderd zijn. Daar was nu weer waardeering voor overheidsgezag en nationale saamhoorigheid. Men is voorstander van de vrijheid van onderwijs. Er was nog wel verschil. Maar er zijn contact-punten. Ja — die contacten, dat zijn uitermate gevaarlijke dingen. Daar komt veelal kortsluiting van.

Ook de liberalen waren anders geworden. En internationaal konden de a.r. heel goed met een federaal Europa meegaan, mits de anderen ons ongemoeid zouden laten in interne aangelegenheden. Ziehier de doorbraak gepredikt, die men zegt te verwerven.

Als wij de fundamente opgeven, waarop het gebouw onzer wezenlijke vrijheid, zooals het Woord Gods ons die predikt, rust, dan hebben wij ons zelf in de meest interne aangelegenheden reeds aangetast. Dacht iemand, dat er dan nog kracht zoude zijn die tegenover anderen te verdedigen?

Het vereenigd West-Europa komt er niet, tenzij van een heel anderen kant, als waaraan men nu denkt. En die andere kant krijgt al meer kans naarmate een verwaterd christendom zich verzwaagt met het humanisme en socialisme.

Wij hebben thans echter voornamelijk te letten op de argumenten, die ook voor het eens waarlijk gereformeed, antirevolutionair volksdeel den weg naar die nieuwe statelijke verschijning moeten banen. En dan..... welk een droeven val.

Met hartelijke groeten en heilbede, uw toegenegegen
MARNIX.

PERSSCHOUW

NIETS TERUGGENOMEN.

De Waagmeester vertelt in „Ons Kerkblad" (prov. Utrecht):

De meeste leden der Geref. Kerk van Baarn vonden op Donderdag 1 Febr. j.l. bij de post een brief, waarin hun kennis werd gegeven van een besluit van de kerkeraden der synodaal-gebonden kerken te Baarn en te Soestdijk, inzake de schorsing van vier broeders ambtsdragers op 4 September 1945.

We geven hier eerst den tekst van dit besluit onverkort weer:

„De Kerkeraden van de Gereformeerde Kerken te Baarn en te Soestdijk, in gecombineerde vergadering bijeen op 25 Januari 1951,

overwegende,

1. dat in hun gecombineerde vergadering van 4 September 1945 de brs G. Th. Koning, G. Visser en G. van Wijnen in hun ambt van ouderling en br. R. Andriessen in zijn ambt van diaken werden geschorst op grond van „valse leer of ketterij", en wel naar aanleiding van hun mededeling van 28 Augustus 1945: „Wij moeten u thans medelen: dat het ons niet mogelijk is ons te conformeren aan de leerbesluiten 1942 inzake het genadeverbond.

Wij geloven niet dat Gods Woord eist dat het zaad des verbonds voor wedergeboren is te houden, wél dat al die kinderen in Christus geheiligd zijn. Wij moeten daarom verwerpen de binding aan die besluiten en alle schorsingen en afzettingen, die op grond van die verwerping plaats vinden";

2. dat echter aan het zich-niet-kunnen-conformeren aan een Synode-uitspraak, die, voor wat het aangevochten gedeelte betreft, een conclusie uit de belijdenis was, geen voldoende grond is te ontlenen voor de beschuldiging van „valse leer of ketterij" (waaronder te verstaan is „het hardnekkig drijven of aannemen van enige dwaling, strijdende tegen de grondstukken der zaligmakende leer");

3. dat derhalve ook uit 't niet-aanvaarden van de formulering „houden voor wedergeboren" nog niet geconcludeerd kan worden tot „valse leer of ketterij", daar zulks slechts uit een positieve verklaring van deze broeders had kunnen blijken;

verklaren, dat, welke afwijkingen ook reden tot schorsing hadden kunnen geven, de schorsing op grond van „valse leer of ketterij" te betreuren valt, evenals het niet-bewandelen van de kerkelijke weg door de geschorste broeders;

en besluiten,

1. hiervan mededeling te doen aan de broeders G. Th. Koning, G. Visser, G. van Wijnen en R. Andriessen, met de betuiging van hun leedwezen, dat hun schorsing indertijd op deze grond heeft plaats gehad;

2. genoemde broeders, en al de broeders en zusters, die zich om deze schorsing van de Kerk te Baarn hebben losgemaakt, op te roepen, mede gezien de besluiten van de Generale Synode van 's-Gravenhage van 1 Maart 1950, zich met de Gereformeerde Kerk van Baarn te herenigen".

Dan haalt ds W. een artikeltje van een synodocratischen dominee aan. Die schreef enerzijds: o wat mooi! Anderzijds: denk nu niet, dat we teruggekrabbed zijn (natuurlijk staat het er veel netter).

Maar ds Waagmeester zegt, terecht, nu oppassen. Wat staat er wel, en wat staat er niet? Hij antwoordt:

1. ER STAAT WEL, dat aan het zich-niet-kunnen-conformeren aan de bewuste synode-uitspraak geen voldoende grond is te ontlenen voor de beschuldiging van „valse leer of ketterij", maar ER STAAT NIET, dat aan het zich-niet-kunnen-conformeren aan bedoelde uitspraak geen grond is te ontlenen voor schorsing in het ambt.

2. ER STAAT WEL, dat de geschorste broeders den kerkelijken weg niet hebben bewandeld, maar ER STAAT NIET, dat het in art. 31 K.O. vastgelegde recht, om besluiten, die strijden tegen het Woord Gods, niet voor vast en bondig te houden, met voeten getreden is, en dat daardoor de kerkelijke weg is open.

Wijzigingen Handboek 1950

(Om tijd en onnodige moeite te besparen, verzoekt de Redactie berichtjes voor deze rubriek rechtstreeks naar de administratie in Goes te zenden.)

- Biz. 40 OMMEN. Adres kerkeraad: H. ter Burg, Wiharen T 5, Ommen.
- Biz. 50 ZUTPHEN. Adres kerkeraad: K. v. d. Veen, Frans Halslaan 25; diaconie: J. H. Bouwhuis, Rijkstraatsweg 43, Warnsveld.
- Biz. 55 AMERSFOORT. Adres kerkeraad is niet P. Kok, doch P. Koning, Alb. Cuyppstraat 19.
- Biz. 71 LEERDAM. De J. Kok, Schalkscheweg 4d is telefonisch aangesloten onder nr 282.
- Biz. 87 QUAESTOR Part. Synode van Zuid-Holland (in de plaats van P. M. J. Mekkes) tijdelijk de kerkeraad van Delft. Adres: C. v. d. Vliet, H. de Grootstraat 196, Postrez. 122942 t.n.v. R. van Rij, Fr. v. d. Puttestraat 47.